

UNDERVISNINGS
MINISTERIET

Strategi for forsøg og udvikling i Undervisnings- ministeriet

Forord

I Undervisningsministeriet (UVM) arbejder vi for, at:

- Alle elever og kursister skal blive så dygtige, som de kan.
- Uddannelserne skal mindske betydningen af social baggrund i forhold til faglige resultater.
- Elever og kursisters trivsel skal styrkes.

Et vigtigt redskab til at nå de ambitiøse mål er det forsøgs- og udviklingsarbejde, som ministeriet løbende gennemfører i samarbejde med de relevante aktører på området.

Forsøgs- og udviklingsarbejdet kan have mange forskellige former og tilrettelægges forskelligt fra gang til gang afhængigt af formålet. Sådan vil det fortsat være, men alle projekter vil fremadrettet være omfattet af vores nye strategi for forsøg- og udviklingsarbejdet, som du kan læse mere om på de følgende sider. Strategien sætter den overordnede retning for det fremadrettede arbejde på området.

Vi skal gennem forsøgs- og udviklingsarbejdet, bidrage til at skabe den aktuelt bedste viden om effektfulde indsatser for elever og kursister i uddannelse. Og den viden, vi opnår med forsøgs- og udviklingsarbejdet, skal bringes i spil og bidrage til udviklingen af endnu bedre dagtilbud og uddannelser.

Det er et ambitiøst mål, som kræver samarbejde med de mange aktører på uddannelsesområdet, der indgår i forsøgs- og udviklingsarbejdet. Strategien er første skridt i den proces.

Jesper Fisker,
departementschef

1. Formål med forsøgs- og udviklingsarbejdet

Formål

Formålet med forsøgs- og udviklingsarbejdet i UVM er at skabe sikker viden om, hvad der virker på skoler og uddannelsesinstitutioner, så danske elever og kursister bliver så fagligt dygtige og livsduelige som muligt.

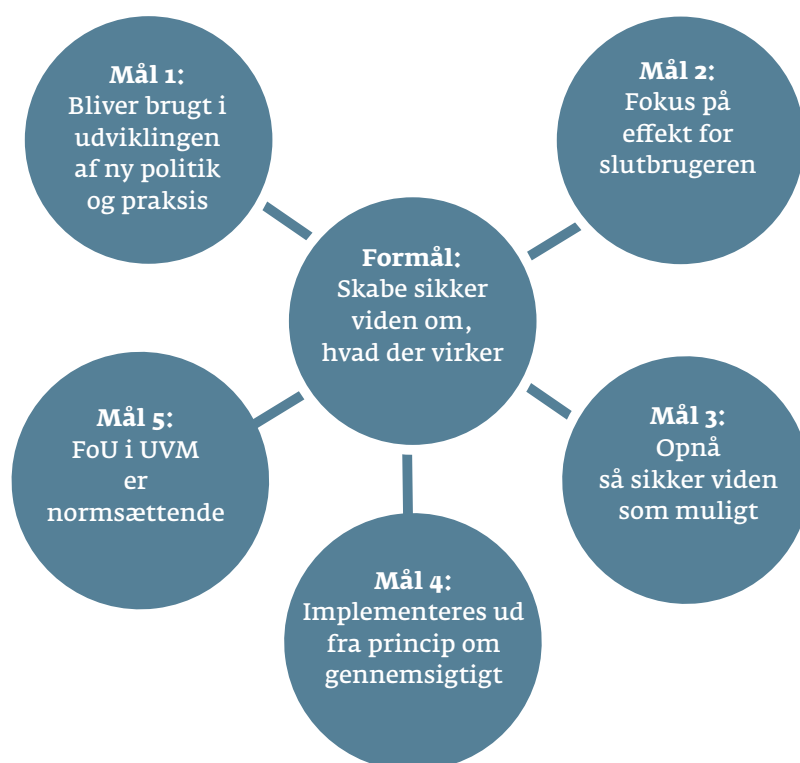
I forlængelse af formålet har UVM opstillet fem mål for sit forsøgs- og udviklingsarbejde, som du kan læse mere om på næste side.

Hvad betyder program og projekt i strategien?

Forsøgs- og udviklingsarbejde i UVM er typisk tilrettelagt som et program, der rummer flere projekter. UVM er programejer og har ansvaret for udformningen og implementeringen af programmet. Det kan f.eks. være et program om bevægelse eller et forsøg med to lærere i klasserne. Projekterne, der indgår i et forsøgs- eller udviklingsprogram på de enkelte institutioner, kan være defineret af institutionen selv eller af UVM. Hvorvidt det ene eller det andet gør sig gældende afhænger af, hvilken type forsøgs- eller udviklingsprogram der sættes i gang.

Figur 1

Formål og mål med forsøgs- og udviklingsarbejdet i UVM

2. Fem mål med forsøgs- og udviklingsarbejdet

Der er fem mål med forsøgs- og udviklingsarbejdet i UVM:

Mål 1:

Den viden, der kommer ud af forsøgs- og udviklingsarbejdet, bliver brugt i udviklingen af ny politik og praksis.

Det betyder, at resultaterne af forsøgs- og udviklingsarbejdet skal have en karakter, så de er anvendelige og bliver brugt i udviklingen af initiativer på UVM's område. På samme måde skal resultater fra forsøgs- og udviklingsarbejde, der er møntet på praksis, have en form og blive formidlet på en måde, så de bliver implementeret lokalt.

Mål 2:

Fokus i forsøgs- og udviklingsarbejde er på, hvilken effekt en indsats skaber for slutbrugerne.

Slutbrugerne er i UVM de elever, kursister eller virksomheder, der benytter de tilbud, der er underlagt UVM's ressort.

Mål 2 betyder, at der for hvert forsøg eller udviklingsprogram bliver gennemført en evaluering. Evalueringen er en systematisk indsamling af information og data. Information og data skaber viden om effekten og gennemførelse af konkrete indsatser, der er sat i værk som led i programmet. Evalueringens genstand og metode afhænger af, hvilken type af program der er tale om. Læs mere om det i afsnit 3.

Mål 3:

Forsøgs- og udviklingsprogrammer bliver designet med henblik på at opnå så sikker viden som muligt.

Den viden, der bliver produceret gennem forsøgs- og udviklingsarbejdet, skal være så sikker, som det er muligt i den givne kontekst. Det betyder, at UVM, hvor det er relevant, gennemfører systematiske

forsøg, der gennem et eksperimentelt design i større skala kan måle effekten af en indsats. Samtidig skal solid følgeforskning give svar på, hvorfor og hvordan effekten fremkommer.

Det betyder også, at UVM i forsøgs- og udviklingsarbejdet tager afsæt i eksisterende viden på området. Valg af metode for forsøgs- eller udviklingsprogrammet afhænger af, hvor systematisk den eksisterende viden er på et givent område.

Mål 4:

Forsøgs- og udviklingsprogrammer designes og implementeres ud fra et princip om gennemsigtighed, så forløb og indhold af konkrete FoU-programmer er tydelige for vores eksterne samarbejdspartner.

Det betyder, at UVM annoncerer f.eks. ansøgningsrunder i god tid på ministeriets hjemmeside. UVM opstiller klare kriterier, f.eks. for prioriteringen af projekter inden for et program. UVM inddrager, hvor det er relevant, eksterne parter i overvejelser om design, implementering og evaluering. Når et projekt får støtte, tydeliggør UVM forventningerne til projektet. Rammer for og krav til bidrag fra deltagerne i det samlede program bliver altid gjort klare fra begyndelsen.

Mål 5:

Forsøgs- og udviklingsarbejdet i UVM er normsættende for det forsøgs- og udviklingsarbejde, der generelt foregår inden for uddannelsessektoren. Det gælder også det arbejde, der er støttet af eksempelvis kommuner og regioner.

UVM arbejder for, at den forskning og det forsøgs- og udviklingsarbejde, der gennemføres af universiteter og forskningsinstitutioner, EVA, professionshøjskoler, kommuner og regioner m.fl., spiller sammen med det forsøgs- og udviklingsarbejde, der bliver sat i gang af UVM.

3. Typer af forsøgs- og udviklingsprogrammer i UVM

Valg af metode bygger altid på en systematisk overvejelse om:

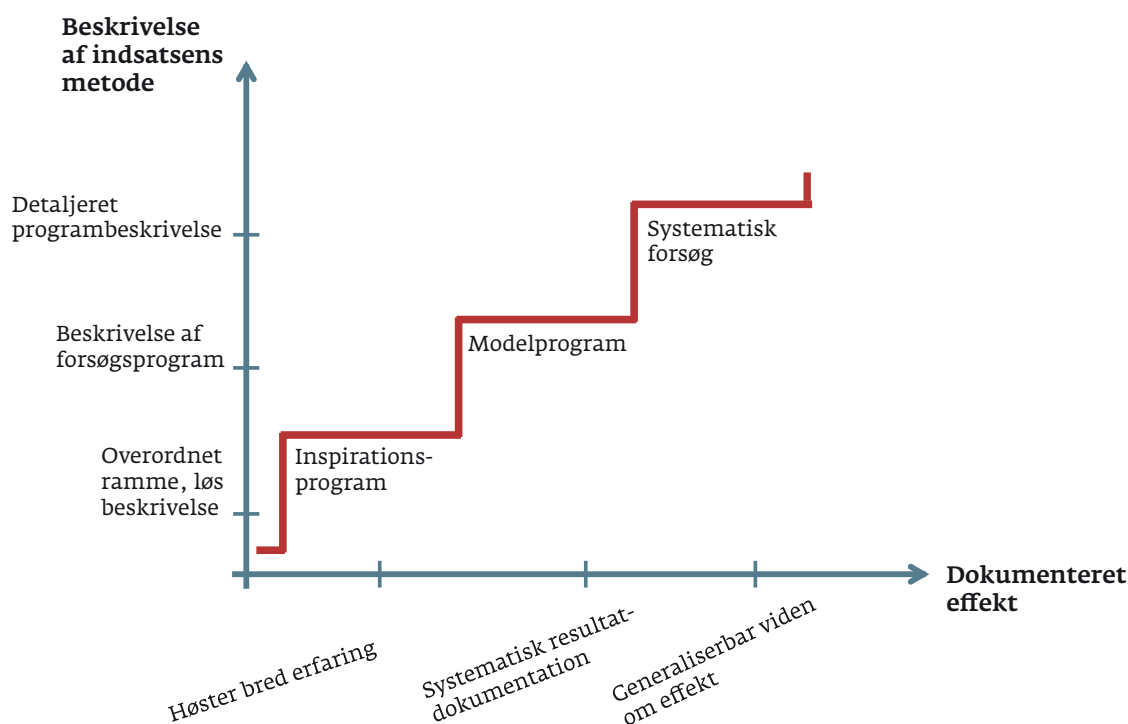
- hvordan der tages afsæt i eksisterende viden
- de økonomiske og tidsmæssige rammebetingelser
- hvordan der kan opnås så sikker viden som muligt.

I UVM kan forsøgs- eller udviklingsprogrammer metodisk tilrettelægges og implementeres på tre måder:

- inspirationsprogrammer
- modelprogrammer
- systematiske forsøgsprogrammer

Figuren nedenfor viser de tre programtyper i forhold til hinanden. Y-aksen repræsenterer detaljeringsgraden af beskrivelsen af indsatsen. X-aksen viser graden af dokumentation af effekt, som man opnår.

Figur 2
Tre programtyper til at udvikle viden i praksis

3.1. Hvad er et inspirationsprogram?

Et inspirationsprogram er et udviklingsprogram, der udvikler og afprøver endnu ikke undersøgte eller nye metoder/indsatser i praksis. Programmet bidrager med viden om, hvordan en indsats virker i en konkret kontekst.

Hvilken viden eksisterer der på forhånd?

Der eksisterer typisk begrænset viden på forhånd, og der er ikke klare hypoteser om effekt.

Hvad opnår man med programmet?

Et udviklingsprogram, der eksplorativt udvikler og afprøver nye metoder. Programmet bidrager til at høste bred erfaring.

Hvad skal være fastlagt på forhånd?

Mål og målgruppe for indsatsen fastsættes, inden lokale projekter sættes i gang.

Hvordan fastlægges indsatsen?

De konkrete indsatser udvikles lokalt, men gerne inden for en veldefineret ramme. Kan indebære, at ministeriet giver dispensationer fra eksisterende regler.

Hvordan evalueres programmet?

Evalueringen skal systematisk indsamle data om effekten af de lokale projekter. Evalueringen skal så vidt muligt indeholde både kvantitative og kvalitative elementer.

3.2. Hvad er et modelprogram?

Et modelprogram afprøver en eller flere hypoteser om sammenhænge mellem indsatser og forandringer lokalt. Mål og rammer for indsatsen er fastlagt på forhånd. Modelprogrammet kan føre til en eller flere kvalificerede hypoteser om effekt.

Hvilken viden eksisterer der på forhånd?

Der er ingen sikker viden om effekt, men en eller flere hypoteser om effekt, som man ønsker at afprøve og få kvalificeret yderligere.

Hvad opnår man med programmet?

At få kvalificeret en hypotese om effekt. Bidrager med indikationer af, hvorvidt en indsats har effekt eller ej.

Hvad skal være fastlagt på forhånd?

Målet med programmet og den præcise ramme for indsatsen med afsæt i en hypotese om, hvad der har effekt.

Hvordan fastlægges indsatsen?

Der udarbejdes et forsøgsprogram, der beskriver, hvordan indsatsen skal gennemføres. Dette program er afsættet for gennemførelsen af forsøget.

Hvordan evalueres programmet?

Evalueringen indeholder både en kvalitativ og en kvantitativ dataindsamling. Den kvantitative del af evalueringen indeholder en sammenligning af institutioner, der har indgået i modelprogrammet med lignende institutioner, der ikke har indgået i modelprogrammet. Den kvalitative evaluering kan indeholde interviews både før, under og efter indsatsen og observationsstudier undervejs.

3.3. Hvad er et systematisk forsøg?

Et systematisk forsøg afprøver en indsats i stor skala. Institutionerne implementerer et konkret forsøgsprogram. Forsøget bidrager med generaliserbar viden om indsatsens effekt.

Hvilken viden eksisterer der på forhånd?

Der eksisterer en klar og velunderbygget hypotese om effekt, f.eks. fra et modelprogram.

Hvad opnår man med programmet?

Generaliserbar viden om en indsats effekt og systematisk viden om, hvordan indsatserne virker i flere lokale sammenhænge.

Hvad skal være fastlagt på forhånd?

Målet med indsatsen og målgruppen er fastlagt på forhånd og skal kunne måles kvantitativt. Der er en velunderbygget hypotese om effekt af en indsats.

Hvordan fastlægges indsatsen?

Gennemføres i flere praksisser, fx skoler, uddannelsesinstitutioner, eller virksomheder. Den indsats, som er genstand for forsøget, beskrives præcist i et fælles forsøgsprogram, som alle deltagende skoler skal følge. Så vidt muligt foretages en tilfældig udvælgelse af en deltager- og en kontrolgruppe.

Hvordan evalueres programmet?

Evalueringen indeholder både en kvantitativ og en kvalitativ dataindsamling. Den kvantitative evaluering sker som udgangspunkt for alle deltagende skoler/institutioner under ét.

